

Paisatge amb figura**Text: Miquel-Àngel Codes Luna**

Modest Urgell

1896

Oli sobre tela

36 × 55,7 cm

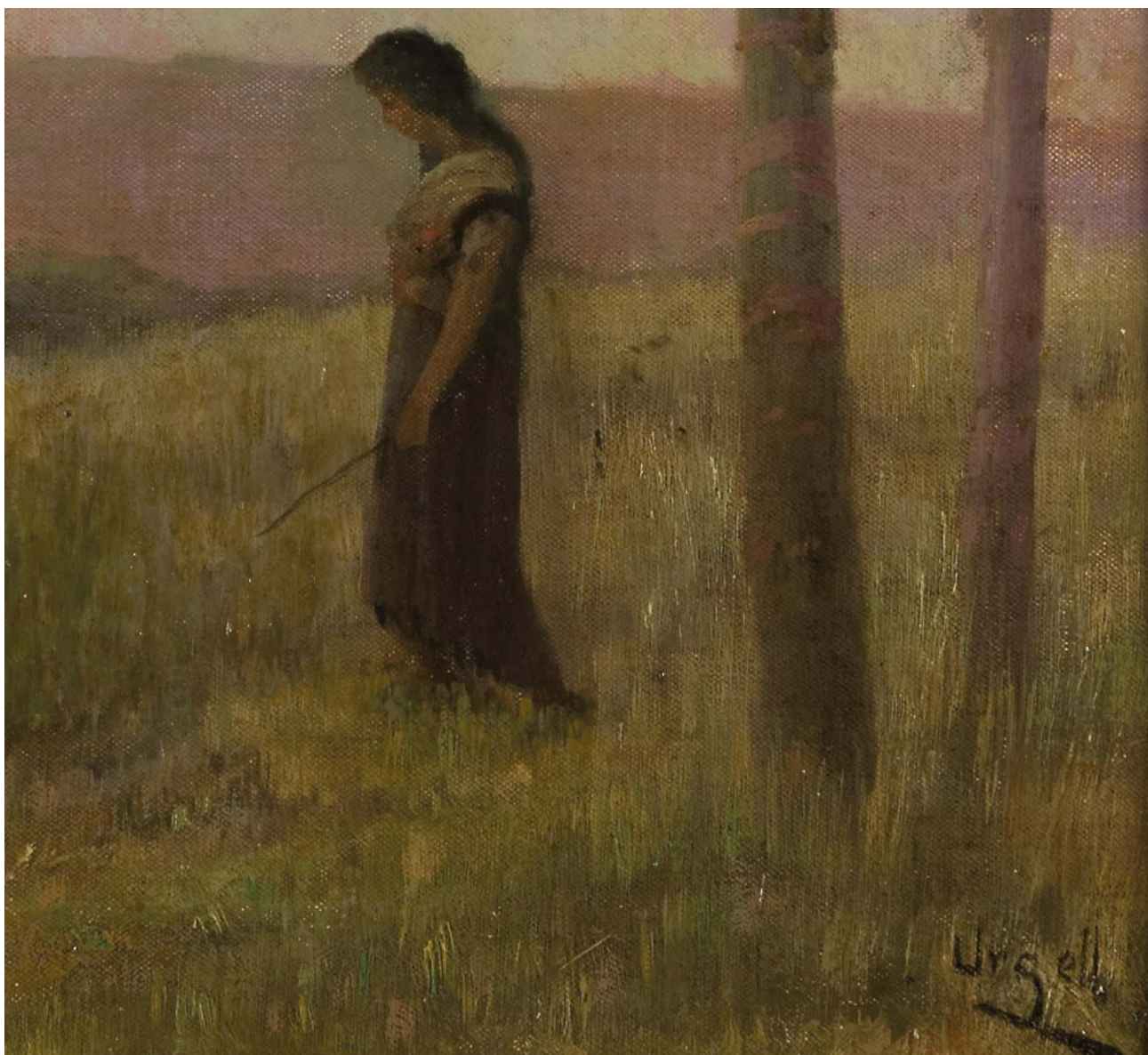
Museu d'Art de Girona, núm. reg. 250.357. Fons d'Art Diputació de Girona

Modest Urgell era un pintor del segle XIX a qui no li agradava fer quadres on regnés el sol, perquè eren «la prosa del paisatge». Neoromàntic convençut, Urgell va pintar —com li agradava dir amb ironia— «siempre lo mismo», cosa que no va impedir que tingués moltíssims admiradors, fins i tot entre els qui tenien postures estètiques contràries a la seva. Aquesta obra, on apareix una figura protagonista (una raresa en Urgell), n'és una petita mostra.

Ens trobem davant una pintura a l'oli sobre tela —36 × 55,7 cm (sense marc)— realitzada pel pintor català Modest Urgell Inglada, nascut a Barcelona l'any 1839 i mort a la mateixa ciutat el 1919. Segons el catàleg del Museu d'Art de Girona, el quadre porta per títol *Paisatge amb figura* i data del 1896. Es desconeix l'origen o la justificació d'ambdues dades, però tot apunta a un títol merament descriptiu i a una datació feta per comparació d'altres obres. L'obra està signada com a «Urgell», a l'angle inferior dret, i s'inscriu dins el corrent artístic del realisme, que va ser el dominant a Catalunya durant la segona meitat del XIX.

L'única dada que es conserva de la història de l'objecte és que va ser adquirit per la Diputació Provincial de Girona el 1956 (així consta a la pàgina 347 del volum XI dels *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses*), fet que explica que es pugui veure al Museu d'Art de Girona (actualment a les reserves). No se sap res, doncs, de la relació d'antics propietaris o de primeres exposicions on aquest quadre va estar present, a excepció de la primera «Mostra de Patrimoni Artístic de la Diputació de Girona», celebrada el 1979 a la Fontana d'Or de Girona; l'exposició itinerant «Francesc Gimeno i els paisatgistes del Montgrí», que es va poder veure entre el 2007 i el 2008 al Museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí i al Museu d'Art de Girona), i, finalment, la mostra que va organitzar el mateix Museu d'Art de Girona dedicada al gruix d'obres que té de Modest Urgell, inaugurada el desembre de 2014.

Paisatge amb figura (detall), c. 1896. Museu d'Art de Girona, núm. reg. 250.357. Fons d'Art Diputació de Girona

Modest Urgell va ser un clar representant de l'escola pictòrica realista catalana impulsada per Ramon Martí Alsina, però es va allunyar del positivisme del seu mestre i va practicar un paisatgisme neoromàntic carregat de tristesa i malenconia. Tot i ser un autor fecundíssim i que va gaudir d'una enorme popularitat, va tenir un repertori temàtic molt escarit (cementiris, platges solitàries, ruïnes, paisatges rurals...), que va repetir sistemàticament, sovint amb l'ajuda de diversos deixebles. *Paisatge i figura* s'inscriu, doncs, en aquesta temàtica monocord d'Urgell, cosa que en dificulta enormement la datació, tal com passa amb la majoria de les seves obres, llevat que es disposi d'alguna dada sobre la traçabilitat del quadre.

Malgrat aquests inconvenients, hi ha alguns detalls que permeten situar-la abans del 1900, com són el tipus de pinzellada més curta i prima (amb el canvi de segle, Urgell va pintar de manera més solta cenyint-se als gustos del moment) i la inserció d'una figura, cosa que acostumava a fer més al principi de la seva carrera que no pas al final.

L'obra mostra una pastora que camina sola per un camp amb un bosc i les muntanyes al fons. L'ambient de l'escena és ombrívol i connecta perfectament amb el posat capcot de la figura principal, que denota tristesa o cansament. És desconcertant que en la composició no hi aparegui cap animal, tal com sí que passa en les dues obres que sembla que estan més emparentades amb aquesta pintura. D'una banda, hi ha el quadre de grans dimensions intítulat *¡Otra vez lo de siempre!* (col·l. particular), que es va presentar en societat el 1896 a la Tercera Exposició de Belles Arts i Indústries Artístiques de Barcelona i on es pot veure una pastora acompanyada d'un infant, tots dos d'esquena a l'espectador, embadalits davant la immensitat del cel i ignorats totalment pels dos porcs que apareixen a l'escena buscant menjar. L'altra composició vinculada al quadre que es comenta aquí és una de les il·lustracions que va fer Urgell per al seu llibre *El Murciélagu. Memorias de una patum* (1913), concretament la que servia per acompanyar les línies dedicades al seu admiradíssim Joaquim Vayreda («nuestro primer paisajista, el pintor genuinamente catalán, el poeta dels camps de fajol y arre-moreu, tan honrado y leal, como sincera fue su pintura») i a una *porquerola d'Olot*, que, segons el mateix Urgell, va ser model de Vayreda i viatjà amb ell i la seva dona —la també pintora Eleonor Carreras— a París.